

Wyrok z dnia 6 grudnia 2000 r.

II UKN 502/00

Jednorazowe odszkodowanie określone w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostającej w związku ze służbą wojskową (Dz.U. Nr 53, poz. 342 ze zm.) z tytułu uszczerbku na zdrowiu odniesionego w wyniku choroby może być przyznane tylko w przypadku występowania choroby wymienionej w wykazie ustalonym na podstawie art. 3 tej ustawy.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk (sprawozdawca), Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2000 r. sprawy z wniosku Macieja P. przeciwko Wojewódzkiemu Sztabowi Wojskowemu w B. o odszkodowanie, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 7 czerwca 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację,

przyznał od Skarbu Państwa na rzecz adwokata Tadeusza O. Kancelaria Adwokacka w B. 100 zł (sto) tytułem kosztów zastępstwa procesowego z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

U z a s a d n i e

Decyzją z dnia 10 marca 1999 Wojewódzki Sztab Wojskowy w B. odmówił przyznania wnioskodawcy Maciejowi P. jednorazowego odszkodowania z tytułu choroby odniesionej w czasie służby wojskowej.

Wyrokiem z dnia 9 lutego 2000 r. [...] Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie wnioskodawcy od tej decyzji. Sądu ustalił, że wnioskodawca odbywał służbę wojskową od 26 lipca 1990 r. do 8 marca 1991 r. Obecnie rozpoznaje się u wnioskodawcy osobowość niedojrzałą emocjonalnie, ociężałość umysłową i brak kilkunastu zębów. Biegli lekarze chirurg i psychiatra stwierdzili, że

istniejące od dzieciństwa zmiany osobowości nie mają związku ze służbą wojskową, a na ustalenie związku między służbą wojskową, a utratą zębów nie ma żadnej dokumentacji.

Apelacja wnioskodawcy od tego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 7 czerwca 2000 r. [...]. Uznając ustalenia Sądu pierwszej instancji za prawidłowe Sąd Apelacyjny uznał, że nie zostały spełnione warunki uzasadniające przyznanie jednorazowego odszkodowania na podstawie ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o świadczeniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową (Dz.U. Nr 53, poz. 342 ze zm.).

Wyrok ten zaskarżył kasacją wnioskodawca i wskazując jako podstawę kasacji naruszenie przepisów postępowania – art. 5, 227, 232, 233 § 1, 278 § 1, 286, i 290 § 1 KPC wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Białymstoku do ponownego rozpoznania. Naruszenie art. 5 KPC polega na tym, że w początkowej fazie procesu wnioskodawca działał bez adwokata i nie był pouczany zgodnie z wymogami tego przepisu. Pozostałe wskazane przepisy postępowania zostały naruszone, bowiem nie dopuszczono dowodu z akt sprawy Sądu Okręgowego w K. o rentę inwalidy wojskowego, w której biegli lekarze wypowiedali się o stanie zdrowia powoda. Kopia tej opinii została złożona przez wnioskodawcę w niniejszej sprawie. Stwierdza się w niej pogorszenie stanu zdrowia powoda oraz fakt, że mogła mieć na to wpływ stresująca i lękowa sytuacja w czasie służby wojskowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut naruszenia art. 5 KPC nie może być uwzględniony, bowiem w kasacji nie wskazano w jaki sposób przepis ten został naruszony i jaki wpływ uchybienie to miało na wynik sprawy. W uzasadnieniu kasacji znajduje się ogólnikowe stwierdzenie, że wnioskodawcy nie udzielono stosownego pouczenia, bez wskazania jakiej czynności procesowej miało dotyczyć to pouczenie i jakie ujemne skutki procesowe wynikły z braku pouczenia. Ponadto obowiązek udzielania wskazówek określony w art. 5 KPC odnosi się tylko do strony działającej bez adwokata i nie dotyczy wnioskodawcy, dla którego w toku postępowania ustanowiono adwokata z urzędu, w związku z czym wszystkie niezbędne czynności procesowe mogły być podjęte przez adwokata aż do zamknięcia rozprawy.

Pozostałe wskazane w kasacji przepisy postępowania regulują zasady przeprowadzenia postępowania dowodowego i oceny dowodów. Zdaniem wnoszącego kasację Sąd Apelacyjny wbrew wymogom art. 227 i 232 KPC nie przeprowadził wszystkich wymaganych dla rozstrzygnięcia sprawy dowodów gdyż opinia lekarska złożona w innej sprawie wymagała ustnego wyjaśnienia i powołania innych biegłych (art. 278 § 2, 286 i 290 KPC), co doprowadziło do wadliwych ustaleń (art. 233 § 1 KPC). Zarzut ten jest także nieuzasadniony, bowiem wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy zostały wyjaśnione, a prawidłowe ustalenia faktyczne doprowadziły do zgodnego z prawem rozstrzygnięcia.

Podstawą prawną żądania wnioskodawcy jest przepis art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o świadczeniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową (Dz.U. Nr 53, poz. 342 ze zm.). Przepis ten stanowi, że żołnierzowi, który doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku określonego w art. 2 albo co najmniej w 20% wskutek choroby określonej na podstawie art. 3 przysługuje jednorazowe odszkodowanie pieniężne. Zgodnie z art. 3 wykaz chorób, z tytułu których przysługują świadczenia określone w ustawie, ustala Minister Obrony Narodowej. Wynika z tego, że jednorazowe odszkodowanie może być przyznane tylko w przypadku wystąpienia choroby wymienionej w wykazie. Inne choroby, nie wyszczególnione w wykazie nie dają podstaw do przyznania jednorazowego odszkodowania. Ponadto stosownie do regulacji zawartej w art. 1 ust. 1 świadczenia z ustawy przysługują z tytułu uszczerbku na zdrowiu wskutek choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej. Oznacza to że odszkodowanie przysługuje tylko z tytułu choroby powstałej po rozpoczęciu służby wojskowej.

Wykaz chorób zamieszczony jest w zarządzeniu Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie ustalenia wykazów chorób i schorzeń pozostających w związku ze służbą wojskową, z tytułu których przysługują świadczenia odszkodowawcze i rentowe (M.P. Nr 66, poz. 591). Zgodnie z § 1 tego zarządzenia wykaz chorób, z tytułu których przysługują świadczenia wymienione w powołanej ustawie, ustala załącznik nr 1 rozporządzenia. Załącznik nr 2 wymienia dodatkowo choroby powodujące inwalidztwo w związku ze służbą wojskową, z tytułu którego przysługują świadczenia rentowe określone w ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. Nr 13, poz. 68 ze zm.). Dla rozstrzygnięcia sprawy o odszkodowanie istotne było ustalenie, czy

zmiany chorobowe wnioskodawcy kwalifikują się jako jedna z chorób wymienionych w załączniku nr 1 do powołanego zarządzenia.

Biegły lekarz psychiatra wydając z udziałem lekarza chirurga opinię w niniejszej sprawie rozpoznał osobowość niedojrzałą emocjonalnie oraz ociężałość umysłową i stwierdził, że zmiany te istniejące przed rozpoczęciem służby wojskowej nie są chorobami powstałymi w związku z właściwościami lub warunkami służby wojskowej. Rozpoznanie zmian chorobowych nie jest w kasacji kwestionowane, gdyż kasacja powołuje się na opinię wydaną w innej sprawie przez tego samego biegłego psychiatrę z udziałem psychologa, która to opinia zawiera to samo rozpoznanie. Załącznik nr 1 do powołanego zarządzenia ma 18 pozycji, z których tylko jedna dotyczy choroby psychicznej w postaci psychozy reaktywnej odpornej na leczenie. Takiej choroby u wnioskodawcy nie rozpoznano, a niedojrzałość emocjonalna i ociężałość umysłowa nie należą do chorób zamieszczonych w wykazie.

Opinia, na którą wnioskodawca powołuje się w kasacji stwierdzająca pogorszenie stanu jego zdrowia oraz powołująca się na wpływ stresów i lęków w czasie służby wojskowej na to pogorszenie, została wydana w sprawie o rentę na podstawie ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych. Warunki, od spełnienia których uzależnione jest prawo do świadczeń rentowych są odmienne od kryteriów przyznawania świadczeń odszkodowawczych. Załącznik nr 2 do powołanego zarządzenia zawiera wykaz chorób, które istniały przed powołaniem do służby wojskowej lecz uległy pogorszeniu lub ujawniły się w czasie trwania służby wojskowej. Choroby wymienione w tym załączniku uwzględniane są tylko w przypadku ustalania świadczeń rentowych. Wydana w sprawie o rentę opinia lekarska podlegała ocenie w postępowaniu o rentę inwalidy wojskowego. W niniejszym postępowaniu nie było potrzeby dokonania takiej oceny, skoro choroby wymienione w załączniku nr 2 nie stanowią podstawy do przyznania świadczeń odszkodowawczych. Nie było też potrzeby przeprowadzania dowodu z akt sprawy, w której została wydana ta opinia.

W obu opiniach nie ma sprzeczności co do rozpoznania zmian chorobowych, rozpoznanie to nie jest również kwestionowane przez wnioskodawcę. Nie było zatem potrzeby ustnego wyjaśnienia opinii ani przeprowadzenia dowodu z opinii innych biegłych. W konsekwencji nie zostały naruszone przepisy postępowania wskazane w kasacji.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy w oparciu o przepis art. 393¹² KPC oddalił kasację jako pozbawioną usprawiedliwionych podstaw.

Na podstawie § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 1997 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. Nr 154, poz. 1013) przyznano adwokatowi z urzędu koszty nieopłaconej pomocy prawnej.

=====